

Nobelpriset på svenska frimärken

a v Jan Billgren

Sedan lång tid tillbaka utgör Nobelprisen de mest prestigefyllda utmärkelserna i världen. Det beror bl.a. på att prisen är internationella, att de uppgår till ansevärda summor och att de delas ut under pompa och ståt i Stockholm och i Oslo. Priserna har nu delats ut i mer än 100 år, sedan 1901, i följande kategorier: fysik, kemi, medicin, litteratur och fred. Sedan 1969 utdelas även ett årligt ekonomipris till Alfred Nobels minne.

Nobelpristagare har avbildats på tusentals frimärken från många länder runt om i världen. Utrymmet medger inte en redogörelse för dem alla. Många länder har förstås hedrat sina egna pristagare, men även andra länders pristagare har uppmärksammats. Ett exempel är Uruguay som 1976 hedrade samtliga 1901 års pristagare, utom fredspristagaren.

Att samla frimärken med nobelmotiv har under många år varit populärt över hela världen. Särskilda kataloger har getts ut under årens lopp. I Sverige publicerades den första i början av 1960-talet av Facit AB. Nobel-samlandets pionjär i Sverige var Finn Holmberg (1900-1984) som skrev många artiklar om detta samlingsområde, speciellt poststämplor med nobelmotiv från hela världen.

Alfred Nobel

Den blivande donatorn, Alfred Nobel, föddes i Stockholm den 21 oktober 1833. Han var son till byggmästaren och uppfinnaren Immanuel Nobel d.y. (1801-1872). Denne skapade sin förmögenhet på 1840-talet genom affärer i krigsmateriel med tsarregimen

JAN BILLGREN är född 1936 i Tollarp. Han har varit universitetslektor i företags-ekonomi i Lund. Billgren har författat många artiklar om filateli och posthistoria, varav ett 20-tal i *Posttryttaren*.

Billgren är ansvarig för ämnena Posten, posthistoria och filateli i *Nationalencyklopedin*, liksom i *Svenska Akademiens ordbok*. Ordförande i föreningen *Postmusei Vänner* 2000 - 2011.

i S:t Petersburg. År 1842 flyttade hustrun Andriette Nobel dit med sina tre söner, Robert, Ludvig och Alfred. Här fick bröderna privatundervisning i humaniora, främst språk, och naturvetenskap.

Efter att ha arbetat i faderns firma tillsammans med bröderna startade Alfred Nobel flera egna företag. Tack vare goda affärer med framför allt olja och sprängmedel byggde han under ett 40-tal år upp en avsevärd förmögenhet. Han levde ogift i hela sitt liv och avled den 10 december 1896 i San Remo. Till minne av hans dödsdag delas Nobelprisen ut detta datum.

Nobels berömda och till en början ifrågasatta testamente undertecknades i Paris den 27 november 1895. Detta, som var den tredje versionen, lämnade endast personliga legat, tillsammans 1 miljon kr, till släktingarna. I föregående version hade 20 procent eller drygt det dubbla avsatts till dem. Därför är det kanske inte förvånande att släktingarna, främst den äldre brodern Roberts söner Ludvig och Hjalmar samt svärsonen Carl Ridder-

stolpe, bestred testamentet, genom att via Roberts måg, Hjalmar Sjögren, lämna in stämningar vid Karlskoga och Stockholms tingsrätter.

Enligt testamentet hade Alfred Nobel utsett sin sekreterare Ragnar Sohlman och civilingenjören Rudolf Lilljequist till testaments-exekutorer. Dessa fick stöd av den näst äldste brodern Ludvigs son Emanuel så att testamentet kunde godkännas trots släktingarnas protester.

Det första svenska frimärke med Alfred Nobels bild utkom på 50-årsdagen av hans bortgång den 10 december 1896.

Svårtolkat testamente

Formuleringarna i testamentet blev också föremål för ingående diskussioner inom den vetenskapliga världen. Bl.a. diskuterades nationstillhörighet och Nobels formulering om att det skulle vara de förnämsta prestationerna under det gångna året som skulle belönas. I testamentet – som bestod av fyra handskrivna blad – angavs endast:

”Öfver hela min återstående realiserbara förmögenhet förfogas på följande sätt: Kapitalet, af utredningsmännen realiserade till säkra värdepapper, skall utgöra en fond, hvars ränta årligen utdelas som prisbelöning åt dem, som under det förlupne året hafva gjort menskligheten den största nytta. Röntan delas i fem lika delar som tillfalla: en del den som inom fysikens område gjort den viktigaste upptäckt eller uppfinning; en del den som gjort den viktigaste kemiska upptäckt eller förbättring; en del den som gjort den viktigaste upptäckt inom fysiologiens eller medicinens domän; en del den som inom litteraturen har producerat det utmärktaste i idealisk riktning; och en del åt den som har verkat mest eller best

för folkens för-brödrande och afskaffande eller minskning af stående arméer samt bildande och spridning af fredskongresser.”

När det gällde att utse pristagare formulerade Alfred Nobel sig så här:

”Prisen för fysik och kemi utdelas af Svenska Vetenskapsakademien; för fysiologiska eller medicinska arbeten af Carolinska institutet i Stockholm; för litteratur af Akademien i Stockholm samt för fredsförfäktare af ett utskott som väljas av Norska Stortinget.”

Prispengarna

Prissumman har tack vare god förvaltning av pengarna vuxit avsevärt. Det ursprungliga kapitalet var 31,5 miljoner kr vilket motsvarar drygt 2 miljarder kr i dag. Fram till det senaste sekelskiftet hade det vuxit till drygt 3 miljarder kr.

Nobelpriset uppgick de första åren till 150 000 kr men steg sedan till allt större belopp; fr.o.m. 2001 delas det ut 10 miljoner kr till den eller de pristagare som får ett av prisen. Enligt den tolkning som gjorts av testamentet kan ett pris delas mellan högst tre personer. Fredspriset kan också tilldelas en organisation (Nobel använde uttrycket institution).

Svenska Akademien

När Nobelprisen offentliggjordes den 2 januari 1897 var det redan klart vilka instanser som skulle dela ut de olika prisen – med ett undantag. För litteraturpriset var det inte självklart att det var Svenska Akademien som skulle utse pristagaren. Nobel hade ju bestämt att det var ”Akademien i Stockholm” som skulle dela ut priset. Inom Svenska Akademien utbröt faktiskt en strid om huruvida Akademien hade tillräcklig kompetens för att utse pristagare från hela världen. Flera av dess ledamöter ansåg att Svenska Akademien endast skulle ägna sig åt den svenska litteraturen som det formulerats i Gustav III:s reglemente från 1786.

Redan några dagar senare sammanträdde akademiens ständige sekreterare Carl

David af Wirsén med Ragnar Sohlman, den ene av testamentsexekutorerna. De kände varandra sedan tidigare, eftersom Sohlman hade bott hos familjen Wirsén och bland annat varit sonen Einars extralärare i matematik. Vid mötet erbjöds Wirsén att Svenska Akademien skulle få dela ut litteraturpriset. Denna nyhet lät han brisera vid nästa sammanträde i akademien den 14 januari.

Nu vidtog en kort men intensiv kamp inom akademien. Wirséns främsta motståndare var de två historikerna Carl Gustaf Malmström och Hans Forsell. De var båda mångåriga ledamöter (inträdessår 1879 respektive 1881) och ville av främst ideologiska skäl inte att akademien skulle medverka. Striden varade fram till ett sammanträde den 28 maj då Wirsén fick med sig 11 ledamöter, däribland Gunnar Wennerberg och Carl Snoilsky. Bland de fem som röstade emot (en av de 18 stolarna var vakant) fanns Adolf Erik Nordenskiöld, en av de få som träffat donatorn personligen.

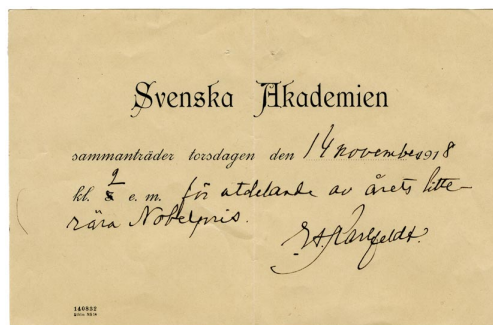
Litteraturpriset

Redan inför utdelningen av det första litteraturpriset utsågs en kommitté, bestående av Carl David af Wirsén samt fyra ledamöter: språkmannen Esaias Tegnér d.y., skalden Carl Snoilsky, historikern Clas Theodor Odhner och litteraturhistorikern Carl Rupert Nyblom. Akademien inrättade också ett Nobelinstitut som anställde ett antal personer kunniga i utländska språk. Från början engagerades sju experter, däribland en särskilt sakkunnig för historisk litteratur, Karl Hildebrand. Dessutom skapades redan 1901 ett särskilt nobelbibliotek i en tiorumsvåning i Ferdinand Bobergs s.k. Vasaborg på Norra Bantorget (nuvarande LO-borgen). År 1921 flyttade biblioteket in i de nuvarande lokalerna i Börshuset i Gamla stan.

Berättigade att föreslå pristagare i litteratur är Svenska Akademiens ledamöter, ledamöter av andra akademier och samfund med likartade uppgifter, professorer i litterära och språkliga ämnen, tidigare litterära nobelpristagare samt ordförande i författarorganisa-

tioner som är representativa för sitt lands skönlitterära produktion. Förslag till årets pristagare ska ha inkommit skriftligen till nobelkommittén senast den 31 januari. Under våren bearbetas förslagen av kommittén, vars nuvarande ordförande är Per Wästberg. I april fastställer akademien en preliminär kandidatlista omfattande 15-20 namn, och inför sommaruppehållet brukar listan vara reducerad till cirka fem författare.

I oktober träffar Akademien sitt val. För att valet ska vara giltigt krävs att någon kandidat får mer än hälften av de lämnade rösterna. Priset ges för livslångt författarskap snarare än för ett enskilt verk.

Kallelse till möte om utdelning av 1918 års Nobelpris i litteratur, undertecknat av den ständige sekreteraren, Erik Axel Karlfeldt. Detta år delades dock inte litteraturpriset ut.

Vetenskapsakademien

Nominering och val av nobelpristagare i fysik och kemi sköts till största delen av Kungl. Vetenskapsakademiens nobelpriskommittéer. Varje år inbjuder kommittéerna tusentals vetenskapsmän, ledamöter och universitetsprofessorer i ett stort antal länder att komma in med förslag till priskandidater för det kommande året. Akademi ledamöter och tidigare pristagare har också rätt att föreslå kandidater.

De inkomna förslagen granskas av respektive kommitté med bistånd av särskilt utsedda experter. Då kommittéerna gjort sitt val och underställt akademien förslagen, sker det slutliga valet av pristagare genom omröstning. Akademiens beslut tillkännages och publice-

ras på akademiens och Nobelstiftelsens webbplatser direkt efter omröstningen i början av oktober varje år.

Sedan ekonomipriset instiftades 1968 har Vetenskapsakademien utsett även dessa pristagare. Valet förbereds av en särskild ekonomipriskommitté.

Karolinska Institutet

Nobelpriset i fysiologi eller medicin delas ut av Nobelförsamlingen. Företrädare för det medicinska vetenskapssamhället inbjuds varje år att föreslå kandidater. Akademiledamöter och tidigare pristagare har också rätt att lämna förslag.

Nobelförsamlingen utgörs av 50 av institutets professorer. Dessa utser ett arbetsutskott, Nobelkommittén, som förbereder Nobelförsamlingens arbete. Kommittén består av fem medlemmar och sekreteraren i församlingen.

Nuvarande ordförande i Nobelkommittén är Klas Kärre. Medlemmarna väljs för en period av tre år. Varje år utses tio associerade medlemmar för tiden mellan mars och oktober.

Stortingets Nobelkommitté

Det norska Stortinget har ansvar för att utse fredspristagarna. En särskild kommitté har bildats för ändamålet, bestående av fem ledamöter som ensamma utgör valförsamling. Medlemmarna väljs på sex år och kan väljas om. Medlemssammansättningen ska spegla det politiska styrkeförhållandet i Norge. Direktören för det norska Nobelinstitutet är kommitténs sekreterare.

Nuvarande ordförande är Thorbjørn Jagland, generalsekreterare i Europarådet, tidigare norsk statsminister och talman i Stortinget. Bland tidigare medlemmar i denna kommitté kan nämnas Bjørnstjerne Bjørnson (ledamot 1901–1906). Den förste ordföranden var den dåvarande utrikesministern, Jørgen Løvland, fram till 1921.

Nomineringar kan göras av bl.a. parlament och regeringar över hela världen, medlemmar i internationella domstolar, professorer i vissa vetenskaper samt tidigare pristagare.

Det första svenska frimärket med en fredspristagare är detta från 1959 som celebrerade Röda Korsets 100-årsjubileum. Henri Dunant fick det första fredspriset 1901.

Det ekonomiska nobelpriset

Under många år delades nobelpris ut inom de fem områden som Alfred Nobel angivit i sitt testamente. Då och då väcktes frågan om priser kunde delas ut inom andra områden, men Nobelstiftelsen gav inte tillstånd till det. År 1968 beslöt emellertid Sveriges Riksbank vid sitt 300-årsjubileum att instifta det s.k. ekonomipriset eller mer exakt ”pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne”. Denna gång godkändes inrättandet av Nobelstiftelsen och det första ekonomipriset delades ut 1969. Vetenskapsakademien åtog sig att utse pristagare även inom detta område. Riksbanken förband sig att årligen tillskjuta samma belopp som de övriga priserna uppgår till.

Vetenskapsakademiens ekonomipriskommitté inbjuder varje år tusentals vetenskapsmän, akademiledamöter och universitetsprofessorer i ett stort antal länder att komma med förslag till ekonomipriskandidater för det kommande året. De egna akademiledamöterna och tidigare ekonomipristagare har också rätt att föreslå kandidater.

De inkomna förslagen granskas av kommittén med bistånd av särskilt utsedda experter. Sedan kommittén gjort sitt val bland de föreslagna kandidaterna och underställt akademien förslagen, sker det slutliga valet av pristagare genom omröstning.

Nobelmedaljerna

Under många år fick pristagarna i Stockholm en medalj med Alfred Nobel i vänster profil, designad av dåvarande chefen för Kungl. Myntet, konstnären Erik Lindberg (1873–1966). År 1929 fick medaljen ett något uppstramat utseende, från den ursprungliga i målerisk realism till stram klassicism. Alla medaljer som delades ut i Stockholm fram till 1969 var identiska på åtsidan. På framsidan fanns tre olika motiv: ett för fysik- och kemipriserna, ett för medicinpriset och ett för litteraturpriset.

Ekonomipriset har en egen medalj som även den visar Alfred Nobel i vänster profil. Den är designad av Gunvor Svensson Lundkvist (1916–2002). På framsidan avbildas Riksbankens symbol, ett ymnighetshorn.

I Norge har fredspristagarnas medaljer under alla år varit gjorda efter samma mall. De utformades av den norske konstnären Gustav Vigeland och har än i dag samma utseende som 1901. Även dessa visar Alfred Nobel i vänster profil på åtsidan medan framsidan avbildar tre män som håller varandra om axlarna som ett tecken på broderskap.

Den svenska nobelprismedaljens åtsida, som är densamma för alla i Sverige utdelade pris. Däremot är framsidan olika för de olika priserna.

Nobeldiplomen

Varje nobelpristagare har genom åren, utöver sin guldmedalj, fått ett individuellt designat diplom. Åtskilliga svenska konstnärer har utformat dessa. Den förste var dåvarande slottsarkitekten August (Agi) Lindgren (1858–1927). Han utformade främst diplom till litteraturpristagarna 1901–1911. Bland övriga diplomkonstnärer kan särskilt nämnas Sofia Gisberg (1854–1926) som ansvarade för diplom till fysik- och kemipriserna ända fram till 1926. Andra med lång erfarenhet av diplomdesign är Jerk Werkmäster (1896–1978) som utformade medicinprisernas diplom 1929–1952 och Bo Larsson (f. 1945) som skapade litteraturprisernas diplom 1989–2003 samt 2008. En annan välkänd svensk konstnär, Sven Ljungberg (1913–2010), utformade diplom 1977–1989 för fysik-, kemi- och ekonomipristagarna. Gunnar Brusewitz (1924–2004) ansvarade för samtliga litteraturdiplomer åren 1963–1988.

I Norge användes på diplom fram till 1970 en litografi av Gerhard Munthe. Åren 1970–1990 pryddes diplom av ett träsnitt av Ørnulf Ranheimsæter. Därefter har diplom varje år utformats av en ledande norsk konstnär.

Frimärke med Dario Fo:s diplom från 2008, utfört av konstnären Bo Larsson.

Prisutdelningarna

År 1901 skedde den första prisutdelningen i Musikaliska akademiens stora sal vid Nybrokajen 11 i Stockholm. Under 25 år fortsatte priserna att delas ut där innan ceremonin 1926 flyttades till Konserthuset i Stockholm, där den hålls än idag.

Fredspriset har alltid delats ut i Oslo. Det sker vid en ceremoni i stadshuset samma dag som prisutdelningen i Stockholm den 10 december. Den förste fredspristagaren var grundaren av Röda Korset, den schweiziske bankiren Henri Dunant, som delade priset med den franske pacifisten Frédéric Passy. Dunant har avbildats på svenska frimärken 1959 (till 100-årsminnet av Dunants presentation av Röda Korset-idén; organisationen bildades först 1863). Han uppmärksammades också 1991 i en frimärksserie som hyllade fyra fredspristagare.

Eva Fryxell var av mig
inbjuden både till prisutdel-
ningen och banketten, fastän
han inte orkade övervara
den senare. Aledvisligen
till en gång inte nämnde honom
i mitt tal var den en gång
redan i fjol utfärligt an-

nämnde den roll han tagit i
min utveckling i Två Spö-
darnar: Barniers månadshöf-
te, november.
Fag är viss nu, att han inte
känner mig förbigången
av En förbisedd
Selma Lagerlöf.

Selma Lagerlöfs handskrivna brev om orsaken till
väninnan Eva Fryxells frånvaro vid Nobelfesten på
Grand Hôtel 1909.

Nobelmiddagarna till pristagarnas ära
gavs till en början i Grand Hôtels stora fest-

sal i Stockholm. Detta skedde under samman-
lagt 30 år, 1901–1929 och 1931. År 1930 gavs
middagen för första gången i Stockholms
stadshus. Fram till 1973 användes Gyllene
salen och därefter Blå hallen, en tradition
som upprätthålls än.

Nobelpristagare och frimärken

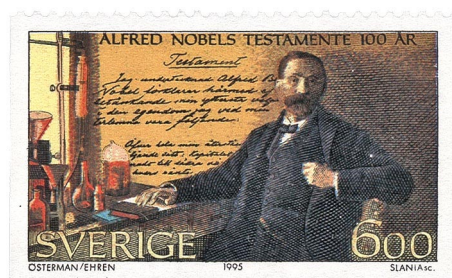
Under åren fram till och med 2010 har sam-
manlagt 813 personer tilldelats nobelpriset.
Dessutom har 20 institutioner eller organi-
sationer tagit emot Nobels fredspris. I fysik
har 187 fått priset, i kemi 161 och i medicin
195. Sammanlagt har 106 författare fått
litteraturpriset och 97 personer fått freds-
priset. Ekonomipriset har tilldelats 67 per-
soner.

Merparten av priserna har delats ut till en
forskare. Under åren har dock runt 240 fors-
kare delat priset med en kollega. Ett 80-tal
priser har delats mellan tre forskare.

Sverige har under åren 1946–2010 gett ut
sammanlagt 155 frimärken med 143 olika
Nobelmotiv. På dessa avbildas totalt 174 pris-
tagare, dvs. drygt en femtedel av samtliga
pristagare.

Några svenska frimärken har haft anknyt-
ning till Nobelpriset utan att avbilda nobel-
pristagare. Det gäller främst frimärken som
hyllat Alfred Nobel eller hans donation.

År 1946, på 50-årsdagen av Nobels död
den 10 december, utkom en frimärksserie i
tre valörer. Sedan dröjde det till 1995 innan
100-årsminnet av Alfred Nobels testamente

Det andra svenska frimärket med Alfred Nobels
porträtt utkom 1995. Här avbildas Nobel efter
en målning av Emil Österman, professor vid
Konstakademien.

uppmärksammades med fyra frimärken. På det ena återges konstnären Emil Östermans målning av Alfred Nobel, en tavla som i dag finns i Nobelstiftelsens lokaler i Stockholm (en kopia finns i Nobelmuseet i Gamla stan).

Alfred Nobels porträtt finns även på ett svenskt frimärke från 1997. På det återges hans drag av konstnären Carl Fredrik Reuterswärd. Frammärket ingår i en utgåva som gjordes parallellt i Sverige och Schweiz, och har graverats av Czeslaw Slania.

Det senaste svenska frimärket med Alfred Nobels porträtt utkom 1997, efter en teckning av Carl Fredrik Reuterswärd.

Gravörer

Frimärken med nobelmotiv har med ytterst få undantag framställts i stålgravyr. Under åren 1995–1997 samt 1999 användes stålgravyr i kombination med offsettryck. Enbart offset har hittills använts 2003 och 2008.

Sven Ewert (1895–1959) var Postens ledande frimärksgravör från frimärksserien Gustaf V 70 år 1928 till långt in på 1950-talet. Han hann emellertid bara gravera tre utgåvor i anslutning till nobelpriset. Dessa var Alfred Nobel-utgåvan 1946, Selma Lagerlöfffrimärkena 1958 och Henri Dunant-frimärket från 1959.

Den ledande gravören av nobelfrimärken i Sverige har varit Arne Wallhorn (1921–1994). Han svarade för samtliga nobelfrimärksgravyrer från 1961 till 1981. Dessutom graverade han några nobelpristagarfrimärken som utkom redan på 1950-talet. Sammanlagt rör det sig om 63 frimärken. Denna roll övertog av hans elev, Martin Mörck (f. 1952), åren 1982–1991.

Sveriges mest produktive gravör, Czeslaw Slania, har inte graverat särskilt många nobelfrimärken. Totalt är det fråga om 20 frimärken åren 1991–2001.

Formgivare

Förlagorna till de många nobelfrimärkena har fram till 1991 i huvudsak formgivits/tecknats av fyra konstnärer. Den flitigaste har varit Stig Åsberg (1909–1968) som formgivit 21 nobelfrimärken.

Lasse Söderberg (f. 1931) tog över arbetet efter Åsberg. Söderberg gjorde förlagorna till 16 nobelfrimärken 1969–1973.

Nästa formgivare av nobelfrimärken var Lennart Forsberg (1915–2010). Han har gjort förlagorna till 21 nobelfrimärken åren 1974–1981.

Ingalill Axelsson (f. 1933) har formgivit 12 nobelfrimärken 1986–1991. Hon är den av formgivarna till nobelfrimärkena som gjort förlagor till flest frimärken i Sverige. Det rör sig om närmare 100-talet fram till år 2003.

Motiv

De flesta nobelfrimärken har personporträtt. Samtliga pristagare på frimärkena fram till och med 1968 är avbildade i profil, oftast två eller tre bredvid varandra på samma frimärke. Från och med detta år avbildas pristagarna framifrån. På vissa av frimärkena har själva porträttet kompletterats med teckningar som illustrerar vederbörandes vetenskapsområde. Detta gäller speciellt under åren 1974–1981.

Under åren 1982–1985 saknas nobelpristagarnas porträtt på dessa års frimärken. I stället valde Posten att illustrera deras olika forskningsområden med stiliserade och/eller symboliska bilder. Även under 1987–1989 användes detta förfaringssätt, med undantag för två frimärken som även har pristagare avporträtterade: Aaron Klug (1988) och Barbara McClintock (1989).

Dessa frimärken från 1983 är en hyllning till fem kemipristagare, däribland fyra svenskar.

År 1990 återkom nobelpristagarporträtten på våra svenska frimärken. Under de allra flesta åren fram till och med 2008 användes detta förfaringssätt. Vissa år, som 1992, 1993, 1995 och 2008, kompletterades nobelpristagarens bild med ett annat motiv.

Mest användes fotografiska förlagor, men de två frimärken som utkom 1997 hade tecknade förlagor av Carl Fredrik Reuterswärd.

Svenska nobelpristagare på frimärken

Under åren 1901–2009 har 29 svenskar tilldelats Nobelpriset. Fyra har fått fysikpriset: Gustaf Dahlén (1912), Manne Siegbahn (1924), Hannes Alfvén (1970) och Kai Siegbahn (1981). Även kemipriset har tilldelats fyra svenskar: Svante Arrhenius (1903), The Svedberg (1926), Hans von Euler (1929) och Arne Tiselius (1948).

Inte mindre än åtta svenskar har fått medicinpriset. Dessa är Allvar Gullstrand (1911), Hugo Theorell (1955), Ragnar Granit (1967), Ulf von Euler (1970), Torsten Wiesel (1981), Sune Bergström och Bengt Samuelsson (1982) samt Arvid Carlsson (2000). Litteraturpriset har tilldelats sex svenskar: Selma Lagerlöf (1909), Verner von Heidenstam (1916), Erik Axel Karlfeldt (1931), Pär Lagerkvist (1951) samt Eyvind Johnson och Harry Martinson (1974).

Fem svenskar har fått Nobels fredspris: Klas Pontus Arnoldson (1908, tillsammans med Fredrik Bajer, Danmark), Hjalmar Branting (1921, tillsammans med Christian Lange, Norge), Nathan Söderblom (1930), Dag Hammarskjöld (postumt 1961) samt Alva Myrdal (1982, tillsammans med Alfonso Garcia Robles, Mexiko). De fyra sistnämnda förekommer på svenska frimärken. Det kan tilläggas att Arnoldsons porträtt finns på ett norskt frimärke från 1968.

De två svenskar som tilldelats ekonomipriset är Gunnar Myrdal (1974, tillsammans med en österrikisk/engelsk nationalekonom, Friedrich von Hayek) och Bertil Ohlin (1977, tillsammans med engelsmannen James Meade).

Posten har inte uppmärksammat alla svenska pristagare. 21 av dem finns på frimärken medan åtta ännu inte hedrats på detta sätt, nämligen. Hannes Alfvén, Klas Pontus Arnoldsson, Arvid Carlsson, Gunnar Myrdal, Bertil Ohlin, Manne och Kai Siegbahn (far och son) samt Torsten Wiesel.

Sex svenska pristagare har hedrats med frimärken flera gånger. Det gäller först och främst Svante Arrhenius som hyllats med tre frimärksserier, vilka utkom 1959, 1963 res-

pektive 1983. Fem författare återfinns på två frimärksserier vardera: Selma Lagerlöf (1958 och 1969) Verner von Heidenstam (1959 och 1976), Erik Axel Karlfeldt (1964 och 1994), Pär Lagerkvist (1981 och 1990) samt Dag Hammarskjöld på två frimärken från 1987 och 2005.

Vår svenske fredspristagare Dag Hammarskjöld har hyllats två gånger med frimärken. Detta utkom den 10 mars 2005.

Frimärken med Nobelanknytning

På de sammanlagt 155 frimärken som kommit ut i Sverige under åren 1946–2010 med anknytning till Nobelpriset har 174 pristagare avbildats, antingen med porträtt eller i symbolisk form. De allra flesta utländska har avbildats endast en gång; enda undantagen är Wilhelm Röntgen och Santiago Ramón y Cajal som avbildats på två frimärken vardera. Marie Curie förekommer också på två frimärken eftersom hon fick dels ett delat fysikpris 1903, dels kemipriset 1911.

Det första svenska frimärket som kom ut med anknytning till nobelpriset var det som gavs ut den 10 december 1946 till 50-årsminnet av Alfred Nobels bortgång. Då avbildades Alfred Nobel i vänsterprofil efter ett foto av A. J:son Dahllöf. Förlagan hade tecknats av den tidens flitigast anlitade frimärkskonstnär, Einar Forseth. Gravör var Sven Ewert, som graverade de flesta svenska frimärken åren 1928–1958.

Det andra svenska frimärket med anknytning till nobelpriset var Selma Lagerlöf-frimärkena, som utkom till 100-årsminnet av hennes födelse 1858. Även dessa tre valörer graverades av Sven Ewert efter en teckning av Stig Åsberg.

Tre frimärksvalörer gavs ut den 20 november 1958 till 100-årsminnet av Selma Lagerlöfs födelsedag.

1960-talet

Sextio år efter den första prisutdelningen började Posten att uppmärksamma nobelpristagarna med frimärken. Då avbildades pristagarna i vänsterprofil på två eller tre frimärken varje år. Utgivningen inleddes 1961 med en serie som avbildade fyra av pristagarna vid den första utdelningen 1901. Tre valörer utkom: 20 öre röd, 40 öre blå och 50 öre grön. 20-öresfrimärket gavs ut i både häften och rullar, medan de övriga två endast utgavs i rullar. De hade samma motiv: i vänsterprofil avbildades nobelpristagarna Wilhelm Röntgen i fysik, René François André Sully-Prudhomme i litteratur, Emil von Behring i medicin samt Jacobus Henricus van 't Hoff i kemi. Fredspristagarna, Henri Dunant och Frédéric Passy, var inte representerade.

År 1961, på 60-årsdagen av utdelningen av de första nobelprisen, utkom tre frimärksvalörer med pristagarnas porträtt i profil.

Under åren 1962–1968 gavs två olika frimärken ut respektive år. På den ena valören avbildades två eller tre pristagare i profil och de övriga på det andra frimärket. Genomgående uppmärksammades samtliga pristagare utom fredspristagarna. Framärkena utkom på Nobeldagen den 10 december (om denna dag inte var en helgdag). Det dröjde sedan till 1986 innan de första fredspristagarna avbildades på svenska frimärken. Dock kom redan 1966 ut ett frimärke i två valörer med ärkebiskop Nathan Söderblom som fick Nobels fredspris 1930.

Från och med år 1969 avbildades samtliga pristagare framifrån. Sammanlagt tre olika frimärken kom ut, denna gång den 10 december. På det ena avbildas Sveriges första litteraturpristagare, Selma Lagerlöf, som var den första kvinnliga pristagaren i litteratur överhuvudtaget. På de två andra avbildas de övriga fyra pristagarna år 1909.

År 1969 avbildades för första gången nobelpristagarna en face. På en av de tre valörerna hyllas Selma Lagerlöf, vår första litteraturpristagare.

1970-talet

Under det följande decenniet fortsatte Posten att uppmärksamma de olika pristagarna, nu oftast med tre eller fyra frimärken vid varje utgivningstillfälle. Behovet av fler frimärken uppstod då det allt som oftast var två eller flera pristagare som delade på priset. Undantagen var 1976–1978 års utgåvor; då avbildades det första året endast Verner von Heidenstam, eftersom övriga Nobelpris inte delades ut 1916. År 1977 hyllades de tre prista-

garna från 1917 på två frimärken: de danska litteraturpristagarna Henrik Pontoppidan och Karl Gjellerup samt den brittiske fysikpristagaren Charles Glover Barkla. År 1978 avbildades pristagaren i kemi Fritz Haber och fysikpristagaren Max Planck på varsitt frimärke. Året därpå återgick man till tre frimärken med pristagarna i kemi (Jules Bordet), fysik (Johannes Stark) och litteratur (Carl Spitteler).

Verner von Heidenstam fick som den andre svensk litteraturpriset 1916. Detta år delades det inte ut några andra nobelpris.

1980-talet

De två första åren på 1980-talet fortsattes utgivningen av nobelpristagare med tre frimärken 1980 och fyra 1981. Nu var det fråga om att avbilda nobelpristagarna från 1920 respektive 1921.

År 1982 inleddes en ny period i den svenska nobelfrimärksutgivningen. Nu hyllades fem pristagare från samma område som fått priset olika år. Fram till 1987 utgavs fem frimärken varje år. Den första serien hyllade pristagarna i (atom)fysik, den andra dem som tilldelats priset i kemi (1983), den tredje pristagarna i medicin (1984) och den fjärde pristagarna i litteratur (1985). År 1986 var det dags för fem fredspristagare och 1987 för sju pristagare i (astro)fysik.

Den första gången som Posten gav ut frimärken med fredspristagare var 1986. Då avbildades fem pristagare, bl.a. den första kvinnliga fredspristagaren, Bertha von Suttner.

Under åren 1988 till 1991 kom det ut fyra frimärken per år med nobelpristagare som motiv. År 1988 var det fråga om fem pristagare i kemi (från åren 1960, 1963, 1977 och 1982). Följande år hyllades sammanlagt åtta pristagare i medicin som fått sina priser 1933, 1962, 1978 och 1983.

1990-talet

År 1990 kom det ut en serie om fyra frimärken som avbildade pristagarna i litteratur och 1991 ytterligare fyra som fått fredspriset. Under de två kommande åren 1992 och 1993 hyllades endast de två litteraturpristagarna, Derek Walcott och Toni Morrison, med vardera två frimärken. Utöver porträtt av de två författarna återgavs ett karibiskt landskap respektive en bild av Stadshuset, där nobelprismiddagen äger rum.

År 1994 hyllades tre svenska litteraturpristagare, Erik Axel Karlfeldt, Eyvind Johnson och Harry Martinson, på tre frimärken. Samtliga avbildades mot en bakgrund som återgav miljöer från deras böcker.

Tre svenska litteraturpristagare hyllades med frimärken den 11 november 1994: Erik Axel Karlfeldt (1931), Eyvind Johnson och Harry Martinson (båda 1974).

År 1995 gavs det för första gången efter 1961 inte ut något frimärke med pristagarmotiv. Istället utkom fyra frimärken med

nobelmotiv. Det första återgav av Emil Östermans porträtt Alfred Nobel mot en bakgrund av Nobels testamente. Det andra föreställde Nobels hus på rue Malakoff i Paris och det tredje avbildade hans laboratorium i Björkborn, Karlskoga. På det fjärde frimärket återgavs den första nobelmedaljen, tillsammans med en bild av den första nobelprisutdelningen i Musikaliska akademien, då Wilhelm Röntgen fick fysikpriset.

År 1996 hedrades fyra svenska nobelpristagare i medicin med frimärken: Hugo Theorell (1955), Ragnar Granit (1967), Sune Bergström (1982) och Bengt Samuelsson (1982). Av dessa var Hugo Theorell ensam pristagare.

Den 6 november 1996 hedrades fyra svenskar som fått nobelpriset i medicin: Sune Bergström (1982), Bengt Samuelsson (1982), Hugo Theorell (1955) och Ragnar Granit (1967).

Ännu en trend bröts 1997 då det bara utkom två frimärken med nobelanknutet motiv. Då avbildades Alfred Nobel och Paul Karrer, den senare schweizisk pristagare i kemi 1937.

Även åren 1998–1999 utgavs två frimärken med nobelmotiv respektive år. 1998 gällde det litteraturpristagarna Nadime Gordimer (nobelpriset 1991) och Sigrid Undset (1926); 1999 hedrades de två belgiska fredspristagarna A Beernaert (1909) och Henri La Fontaine (1913). Dessa frimärken gavs samtidigt ut i Belgien.

2000-talet

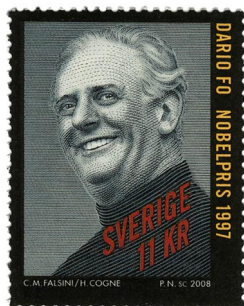
År 2000 var det dags för ytterligare två litteraturpristagare, Wislawa Szymborska (1996) och Nelly Sachs (1966). Året därpå utkom det inte något frimärke med pristagamotiv. I stället uppmärksammades 100-årsminnet av det första nobelpriset med fyra frimärken. På ett av dessa avbildades de två medaljerna som delas ut i Stockholm och Oslo. På de tre andra visades fransidorna av medaljerna i fysik och kemi, medicin respektive litteratur.

År 2003 utkom två frimärken, denna gång i en samutgåva med Spanien. På dessa avbildades de spanska medicinpristagarna Santiago Ramón y Cajal som fick priset 1906 och Severo Ochoa som mottog det 1959.

Nästa år uppmärksammade Posten fyra litteraturpristagare av irländsk härstamning. Det rörde sig om William Butler Yeats som fick priset 1923, George Bernard Shaw (1925), Samuel Beckett (1969) och Seamus Heaney (1995). Det kan också nämnas att det 2005 kom ut två frimärken som hedrade Dag Hammarskjöld respektive FN-flaggan.

Den än så länge sista svenska frimärksutgåvan med Nobelanknytning kom ut 2008. Då hedrades den italienske litteraturpristagaren Dario Fo, som fick priset 1997, med två frimärken. På det ena fanns ett porträtt av honom och på det andra en bild av hans nobeldiplom, komponerat av konstnären Bo

Larsson. Båda frimärkena var infattade i ett block med bilder i bakgrunden av pristagaren vid ett scenframträdande.

Det fram till 2010 sista nobelpristagarfrimärket i Sverige gavs ut 2008. Det visade Dario Fo, som fick litteraturpriset 1997.

Fredspriset

Fredspristagarna har avbildats på svenska frimärken vid fyra tillfällen. År 1966 kom det första av dessa med en bild av Nathan Söderblom, som fick Nobels fredspris 1930. Fem fredspristagare uppmärksammades 1986. Det rörde sig om Bertha von Suttner som fick priset 1905, Carl von Ossietzky (1935), Albert Luthuli (1960), Martin Luther King (1964) och Moder Theresa (1979). Av dessa fem fick pacifisten von Ossietzky inte motta priset eftersom Hitler förbjöd honom att göra det (han hölls då i koncentrationsläger).

År 1991 hedrades fyra fredspristagare. Då avbildades Henri Dunant som fick det första priset 1901, Albert Schweitzer (1953), Andrej Sacharov (1975) och Alva Myrdal (1982). Slutligen återgavs de två belgiska fredspristagarna 1909 och 1913, August Beernaert och Henri La Fontaine, på två frimärken, utgivna samtidigt i Sverige och Belgien 1999.

Fyra fredspristagare avbildades på svenska frimärken 1991: Henri Dunant (1901), Albert Schweitzer (1953), Alva Myrdal (1982) och André Sacharov (1975).

De senaste åren

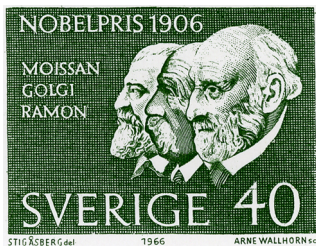
Sedan 2008 har Posten inte gett ut några frimärken med bilder av Nobelpristagare. Utgivningen bröts redan 2002 då det efter en årlig utgivning under 40 år inte kom några nobelfrimärken alls. Sådana utkom heller inte 2006–2007 respektive 2009–2010. Noteras kan också att inget frimärke getts ut för att hedra ekonomer som fått pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne.

Nobelprimärskuriosa

De svenska nobelprimärkena är oerhört välgjorda i sin stålgravyr. Några större fel har inte uppstått, varken vid gravering eller produktion.

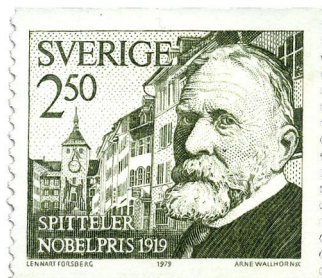
Författaren har dock anledning att här nämna två primärkutgåvor som på sin tid skapade viss uppmärksamhet i filatelpressen. Den första gäller 1966 års utgåva som på 40-öresprimärket återgav porträtten av kemipristagaren Henri Moissan samt medicinpristagarna Camillo Golgi och Santiago Ramon y Cajal.

Vid offentliggörandet i Kungl. Poststyrelsens allmänna cirkulär av den 28 oktober 1966 återgavs primärket i färg med felskrivet namn på Ramón y Cajal; Arne Wallhorn hade bara graverat "RAMON" i den version som återgavs i cirkuläret. Han fick därför lägga till en rad med "Y CAJAL" men tänkte väl inte på att det skulle vara ett litet y. På de primärken som kom ut den 10 december finns därför detta (obetydliga) fel kvar. Något primärke med den i cirkuläret återgivna texten har dock aldrig påträffats.

Nobelprimärkena från 1966 hade i postcirkuläret, som annonserade utgivningen, ett ofullständigt namn på medicinpristagaren; detta rättades dock till vid utgivningen av primärket med bl.a. Ramon y Cajals bild.

Det andra primärket som filatelister intresserat sig för är det 1979 utgivna primärket med ett porträtt av den schweiziske litteraturpristagaren 1919, Carl Spitteler. Han är avbildad framför en typiskt schweizisk stadsmiljö med kyrka och hus runt ett torg. På ett av husen har Arne Wallhorn graverat en skylt med ett svenskt namn, Stina Backlund. Här rör det sig om en kvinnlig bekant till Wallhorn som han av någon anledning velat uppmärksamma.

Gravören Arne Wallhorn har "smugit in" ett svenskt namn, Stina Backlund, i en typiskt schweizisk stadsmiljö på detta nobelprimärke från 1979.

Källor och litteratur

Allén, Sture & Espmark, Kjell,
Nobelpriset i litteratur. En introduktion.
Stockholm 2006.

Carlborn, Ame,
Wallhornsgravyrer.
Posttryttaren 1991.

Facit Specialkatalog.
Stockholm 2010.

Fant, Kenne,
Alfred Bernard Nobel.
Stockholm 1991.

Rydén, Per,
Den framgångsrike förloraren.
En värderingsbiografi över
Carl David af Wirsén.
Stockholm 2010.

Sandberg, Thorsten,
Ett frimärke är bild-och-text – samtal med
Ingalill Axelsson.
Posttryttaren 1989.

Sohlman, Ragnar,
Ett testamente: Hur Alfred Nobels
dröm blev verklighet.
Stockholm 1950.

Strandh, Sigvard,
Alfred Nobel: mannen, verket, samtiden.
Stockholm 1983.

Svensén, Bo (utgivare),
Nobelpriset i litteratur.
Del I. 1901-1920.
Stockholm 2001.

Söderlindh, Ulrica,
Nobels middagar: banketter,
festligheter och pristagare under 100 år.
Stockholm 2005.

Svenska Nobelpristagare 1903-1982

Pristagare	Levnadsår	Prisår	Ämne	Facit nr.	Utg.datum
Alfvén, Hannes	1908-1905	1970	fysik	-	-
Arrhenius, Svante	1859-1923	1903	kemi	507-08	10.12 1959
Arrhenius, Svante	1859-1923	1903	kemi	553	10.12 1963
Arrhenius, Svante	1859-1923	1903	kemi	1281	22.11 1983
Arnoldsson, K. P.	1844-1916	1908	fred	-	-
Bergström, Sune	1916-2004	1982	medicin	1989	08.11 1996
Branting, Hjalmar	1860-1925	1921	fred	519-20	23.11 1960
Carlsson, Arvid	1923-	2000	medicin	-	-
Dalén, Gustaf	1869-1937	1912	fysik	805	10.12 1972
v Euler-Chelpin, Hans	1873-1964	1929	kemi	1283	22.11 1983
v Euler-Chelpin, Ulf	1905-1983	1970	medicin	1330	29.11 1984
Granit, Ragnar	1900-1990	1967	medicin	1992	08.11 1996
Gullstrand, Allvar	1862-1930	1911	medicin	752	10.12 1971
Hammarskjöld, Dag	1895-1961	1961	fred	1461	10.08 1987
Hammarskjöld, Dag	1895-1961	1961	fred	2483-84	10.03 2005
v Heidenstam, Verner	1859-1940	1916	litteratur	503-04	06.07 1959
v Heidenstam, Verner	1859-1940	1916	litteratur	987-88	17.11 1976
Johnson, Eyvind	1900-1976	1974	litteratur	1874	11.11 1994
Karlfeldt, Erik Axel	1864-1931	1931	litteratur	555-56	03.02 1964
Karlfeldt, Erik Axel	1864-1931	1931	litteratur	1873	11.11 1994
Lagerlöf, Selma	1858-1940	1908	litteratur	497-99	20.11 1958
Lagerlöf, Selma	1858-1940	1908	litteratur	682	10.12 1969
Lagerkvist, Pär	1891-1974	1951	litteratur	1176	09.09 1981
Lagerkvist, Pär	1891-1974	1951	litteratur	1656	27.11 1990
Martinson, Harry	1904-1978	1974	litteratur	1875	11.11 1994
Myrdal, Alva	1902-1986	1982	fred	1710	20.11 1991
Myrdal, Gunnar	1898-1987	1974	ekonomi	-	-
Ohlin, Bertil	1899-1979	1977	ekonomi	-	-
Samuelsson, Bengt	1934-	1982	medicin	1990	08.11 1996
Siegbahn, Kai	1918-2007	1981	fysik	-	-
Siegbahn, Manne	1886-1978	1924	fysik	-	-
Svedberg, The	1884-1971	1926	kemi	1282	22.11 1983
Söderblom, Nathan	1866-1931	1930	fred	572-73	15.01 1966
Theorell, Hugo	1903-1982	1955	medicin	1991	08.11 1996
Tiselius, Arne	1902-1971	1948	kemi	1279	22.11 1983
Wiesel, Torsten	1924-	1981	medicin	-	-

Svenska frimärken med Nobelanknytning

Facitnr.	Utg.dag	Nobelpristagare	Förlaga	Gravör	År
372-73	10.12 1946	Alfred Nobel	E Forseth	S Ewert	
497-99	20.11 1958	S Lagerlöf (Sve) litteratur	S Åsberg	S Ewert	1908
502	08.05 1959	H Dunant (Schw) fred	A Wallhorn	A Wallhorn	1901
503-04	06.07 1959	V v Heidenstam (Sve) litteratur	S Åsberg	A Wallhorn	1916
507-08	10.12 1959	S Arrhenius (Sve) kemi	A Jonasson	A Wallhorn	1903
519-20	23.11 1960	H Branting (Sve) fred	H Sallberg	Cz Slania	1921
529-31	09.12 1961	W C Röntgen (Tys) fysik	S Åsberg	A Wallhorn	1901
		R F A Sully-Prudhomme (Fra) litteratur			1901
		E A von Behring (Tys) medicin			1901
		J H van 't Hoff (Ned) kemi			1901
540	10.12 1962	Th Mommsen ((Tys) litteratur	S Åsberg	A Wallhorn	1902
		R Ross (Stbr) medicin			1902
541	10.12 1962	H E Fischer (Tys) kemi			1902
		P Zeeman & H A Lorentz (Ned) fysik			1902
553	10.12 1963	S Arrhenius (Sve) kemi	S Åsberg	A Wallhorn	1903
		N R Finsen (Dan) medicin			1903
		B M Björnson (Nor) litteratur			1903
554	10.12 1963	A H Becquerel, P Curie & M Curie (Fra) fysik			1903
555-56	03.02 1964	E A Karlfeldt (Sve) litteratur	J Werkmäster	A Wallhorn	1931
559	10.12 1964	J Echegaray (Spa) & F Mistral (Fra) litteratur			1904
		J W S Rayleigh (Stbr) fysik	S Åsberg	A Wallhorn	1904
560	10.12 1964	W Ramsay (Stbr) kemi/I P Pavlov (Rys) medicin			1904
570	10.12 1965	P E A von Lenard (Tys) fysik	S Åsberg	A Wallhorn	1905
		J F W A von Baeyer (Tys) kemi			1905
571	10.12 1965	R Koch (Tys) medicin	S Åsberg	A Wallhorn	1905
		H Sienkiewicz (Pol) litteratur			1905
572-73	15.01 1966	N Söderblom (Sve) – fred	S Åsberg	A Wallhorn	1930
593	10.12 1966	J J Thomson (Stbr) fysik	S Åsberg	A Wallhorn	1906
		G Carducci (Ita) litteratur			1906
594	10.12 1966	H Moissan (Fra) kemi	S Åsberg	A Wallhorn	1906
		C Golgi (Ita) & S Ramon y Cajal (Spa) medicin			1906
618	09.12 1967	B Buchner (Tys) kemi	S Åsberg	A Wallhorn	1907
		A A Michelson (USA) fysik			1907
619	09.12 1967	A Laveran (Fra) medicin			1907
		R Kipling (Stbr) litteratur			1907
647	10.12 1968	I Metjnikov (Rys) & P Ehrlich (Tys) medicin			1908
		E Rutherford (Stbr) kemi	S Åsberg	A Wallhorn	1908
648	10.12 1968	G Lippmann (Fra) fysik	S Åsberg	A Wallhorn	1908
		R C Eucken (Tys) litteratur			1908
681	10.12 1969	T Kocher (Schw) medicin	L Söderberg	A Wallhorn	1909
		W Ostwald (Tys) kemi			1909
682	10.12 1969	S Lagerlöf (Sve) litteratur	L Söderberg	A Wallhorn	1909
683	10.12 1969	G Marconi (Ita) fysik	L Söderberg	A Wallhorn	1909
		K F Braun (Tys) fysik			1909
716	10.12 1970	P Heyse (Tys) litteratur	L Söderberg	A Wallhorn	1910

Facitnr.	Utg.dag	Nobelpristagare	Förlaga	Gravör	År
717	10.12 1970	O Wallach (Tys) kemi	L Söderberg	A Wallhorn	1910
		J D van der Wals (Ned) fysik			1910
718	10.12 1970	A Kossel (Tys) fysik	L Söderberg	A Wallhorn	1910
751	10.12 1971	M Maeterlinck (Bel) litteratur	L Söderberg	A Wallhorn	1911
752	10.12 1971	W Wien (Tys) fysik	L Söderberg	A Wallhorn	1911
		A Gullstrand (Sve) medicin			1911
753	10.12 1971	M Curie (Fra) kemi	L Söderberg	A Wallhorn	1911
754	10.12 1972	P Sabatier & V Grignard (Fra) kemi	L Söderberg	A Wallhorn	1912
755	10.12 1972	A Carrel (Fra) medicin	L Söderberg	A Wallhorn	1912
756	10.12 1972	G Dalén (Sve) fysik	L Söderberg	A Wallhorn	1912
757	10.12 1972	G Hauptmann (Tys) litteratur	L Söderberg	A Wallhorn	1912
850	10.12 1973	A Werner (Schw) kemi	L Söderberg	A Wallhorn	1913
		H Kammerlingh Onnes (Ned) fysik			1913
851	10.12 1973	C Richet (Fra) medicin	L Söderberg	A Wallhorn	1913
852	10.12 1973	R Tagore (Ind) litteratur	L Söderberg	A Wallhorn	1913
903	10.12 1974	M von Laue (Tys) fysik	L Forsberg	A Wallhorn	1914
904	10.12 1974	T W Richards (USA) kemi	L Forsberg	A Wallhorn	1914
905	10.12 1974	R Bárány (Öst) medicin	L Forsberg	A Wallhorn	1914
949	10.12 1975	W Bragg & L Bragg (Stbr) fysik	L Forsberg	A Wallhorn	1915
950	10.12 1975	R M Willstätter (Tys) kemi	L Forsberg	A Wallhorn	1915
951	10.12 1975	R Rolland (Fra) litteratur	L Forsberg	A Wallhorn	1915
987-88	17.11 1976	V v Heidenstam (Sve) litteratur	L Forsberg	A Wallhorn	1916
1027	17.11 1977	H Pontoppidan (Dan) litteratur	L Forsberg	A Wallhorn	1917
		K Gjellerup (Dan) litteratur			1917
1028	17.11 1977	C G Barkla (Stbr) fysik	L Forsberg	A Wallhorn	1917
1068	14.11 1978	F Haber (Tys) kemi	L Forsberg	A Wallhorn	1918
1069	14.11 1978	M Planck (Tys) fysik	L Forsberg	A Wallhorn	1918
1110	15.11 1979	J Bordet (Bel) medicin	L Forsberg	A Wallhorn	1919
1111	15.11 1979	J Stark (Tys) fysik	L Forsberg	A Wallhorn	1919
1112	15.11 1979	C Spitteler (Schw) litteratur	L Forsberg	A Wallhorn	1919
1146	18.11 1980	K Hamsum (Nor) litteratur	L Forsberg	A Wallhorn	1920
1147	18.11 1980	A Krogh (Dan) medicin	L Forsberg	A Wallhorn	1920
1148	18.11 1980	C E Guillaume (Schw) fysik	L Forsberg	A Wallhorn	1920
1149	18.11 1980	W Nernst (Tys) kemi	L Forsberg	A Wallhorn	1920
1192	24.11 1981	A Einstein (Tys/Schw) fysik	L Forsberg	A Wallhorn	1921
1193	24.11 1981	A France (Fra) litteratur	L Forsberg	A Wallhorn	1921
1194	24.11 1981	F Soddy (Stbr) kemi	L Forsberg	A Wallhorn	1921

Nobelpristagare - Atomfysik

1231	24.11 1982	N Bohr (Dan)	C F Reuterswärd	M Mörck	1922
1232	24.11 1982	E Schrödinger (Öst)	K Andersson	M Mörck	1933
1233	24.11 1982	L de Broglie (Fra)	D Jonsson	M Mörck	1929
1234	24.11 1982	P A M Dirac (Stbr)	K Andersson	M Mörck	1933
1235	24.11 1982	W Heisenberg (Tys)	L Forsberg	M Mörck	1932

Facitnr.	Utg.dag	Nobelpristagare	Förlaga	Gravör	År
Nobelpristagare - Kemi					
1279	22.11 1983	A Tiselius (Sve)	D Jonsson	M Mörcck	1948
1280	22.11 1983	G de Hevesy (Ung)	S Eklund	M Mörcck	1943
1281	22.11 1983	S Arrhenius (Sve)	O Sandahl	M Mörcck	1903
1282	22.11 1983	T Svedberg (Sve)	S Eklund	M Mörcck	1926
1283	22.11 1983	H von Euler-Chelpin (Sve)	O Sandahl	M Mörcck	1929
Nobelpristagare – Fysiologi eller medicin					
1328	29.11 1984	G von Békésy (USA)	U Frank	M Mörcck	1961
1329	29.11 1984	J Eccles (Aus), A Hodgkin (Stbr)	N Peterson	M Mörcck	1963
		A F Huxley (Stbr)			
1330	29.11 1984	J Axelrod (USA), B. Katz (Stbr)	U Frank	M Mörcck	1970
		U von Euler-Chelpin (Sve)			
1331	29.11 1984	R W Sperry (USA)	N Peterson	M Mörcck	1981
1332	29.11 1984	D Hubel (USA), T Wiesel (Sve)	U Frank	M Mörcck	1981
Nobelpristagare - Litteratur					
1381	21.11 1985	W Faulkner (USA)	G Brusewitz	M Mörcck	1949
1382	21.11 1985	H K Laxness (Isl)	G Brusewitz	M Mörcck	1955
1383	21.11 1985	M A Asturias (Guat)	G Brusewitz	M Mörcck	1967
1384	21.11 1985	Y Kawabata (Jap)	G Brusewitz	M Mörcck	1968
1385	21.11 1985	P White (Aus)	G Brusewitz	M Mörcck	1973
Nobelpristagare - Fred					
1430	25.11 1986	B von Suttner (Öst)	I Axelsson	M Mörcck	1905
1431	25.11 1986	C von Ossietzky (Tys)	I Axelsson	M Mörcck	1935
1432	25.11 1986	A Luthuli (Syda)	I Axelsson	M Mörcck	1960
1433	25.11 1986	M L King (USA)	I Axelsson	M Mörcck	1964
1434	25.11 1986	Moder Teresa (Ind)	I Axelsson	M Mörcck	1979
1461	10.08 1987	D Hammarskjöld (Sve)	B Brusewitz	M Franzén	1961
Nobelpristagare - Astrofysik					
1478	25.11 1987	A Hewish (Stbr)	G Palotai	M Mörcck	1974
1479	25.11 1987	S Chandrasekhar (USA)	G Palotai	M Mörcck	1983
1480	25.11 1987	W A Fowler (USA)	G Palotai	M Mörcck	1983
1481	25.11 1987	P Kapitsa (Sov), A A Penzias & R W Wilson (USA)	G Palotai	M Mörcck	1978
1482	25.11 1987	M Ryle (USA)	G Palotai	M Mörcck	1974
Nobelpristagare - Kemi					
1533	29.11 1988	W F Libby (USA)	U Frank	M Mörcck	1960
1534	29.11 1988	K Ziegler (Vty) & G Natta (Ita)	U Frank	M Mörcck	1963
1535	29.11 1988	A Klug (Stbr)	U Frank	M Mörcck	1982
1535	29.11 1988	I Prigorine (Bel)	U Frank	M Mörcck	1977

Facitnr.	Utg.dag	Nobelpristagare	Förlaga	Gravör	År
Nobelpristagare – Fysiologi eller medicin					
1589	24.11 1989	T H Morgan (USA)	G Österlund	M Mörcck	1933
1590	24.11 1989	F H C Crick (Stbr), J D Watson (USA), M H F Wilkins (Stbr)	G Österlund	M Mörcck	1962
1591	24.11 1989	W Arber (Schw), D Nathans & H O Smith (USA)	G Österlund	M Mörcck	1978
1592	24.11 1989	B McClintock (USA)	G Österlund	M Mörcck	1983
Nobelpristagare – Litteratur					
1656	27.11 1990	P Lagerkvist (Sve)	I Axelsson	M Mörcck	1951
1657	27.11 1990	E Hemingway (USA)	I Axelsson	M Mörcck	1954
1658	27.11 1990	A Camus (Fra)	I Axelsson	M Mörcck	1957
1659	27.11 1990	B Pasternak (Sov)	I Axelsson	M Mörcck	1958
Nobelpristagare - Fred					
1708	20.11 1991	H Dunant (Schw)	I Axelsson	L Sjööblom	1901
1709	20.11 1991	A Schweitzer (Fra/Tys)	I Axelsson	Cz Slania för	1952
1710	20.11 1991	A Myrdal (Sve)	I Axelsson	P Naszarkowski	1982
1711	20.11 1991	A Sacharov (Sov)	I Axelsson	M Mörcck	1975
Nobelpristagare – Litteratur					
1769	27.11 1992	D Walcott (Trin)	E Ede	P Naszarkowski	1992
1770	27.11 1992	D Walcott (Trin)	E Ede	Cz Slania	1992
1818	25.11 1993	T Morrison (USA) Stadshuset	A Prah	P Naszarkowski	1993
1819	25.11 1993	T Morrison USA)	H Marcus	L Sjööblom	1993
1873	11.11 1994	E A Karlfeldt (Sve)	I-K Eriksson	Cz Slania	1931
1874	11.11 1994	E Johnson (Sve)	S Ehrén	Cz Slania	1974
1875	11.11 1994	H Martinson (Sve)	S Ehrén	Cz Slania	1974
Alfred Nobels testamente 100 år					
1934	09.11 1995	Porträtt av E Österman, testamente	S Ehrén	Cz Slania	
1935	09.11 1995	Nobels hem i Paris	S Ehrén	Cz Slania	
1936	09.11 1995	Nobels laboratorium i Björkborn	S Ehrén	Cz Slania	
1937	09.11 1995	Utdelning av det först fysikpriset	S Ehrén	Cz Slania	
Nobelpristagare – Fysiologi eller medicin					
1989	08.11 1996	S Bergström (Sve)	G Österlund	M Mörcck	1982
1990	08.11 1996	B I Samuelsson (Sve)	G Österlund	M Mörcck	1982
1991	08.11 1996	H Theorell (Sve)	G Österlund	P Naszarkowski	1955
1992	08.11 1996	R Granit (Sve)	G Österlund	P Naszarkowski	1967
Alfred Nobel					
2042	13.11 1997	A Nobel	C F Reuterswärd	Cz Slania	
2043	13.11 1997	P Karrer (Schw)	C F Reuterswärd	Cz Slania	1937

Facitnr.	Utg.dag	Nobelpristagare	Förlaga	Gravör	År
Nobelpristagare – Litteratur					
2098	03.10 1998	N Gordimer (Syda)	L Sjööblom	Cz Slania	1991
2099	03.10 1998	S Undset (Nor)	L Sjööblom	L Sjööblom	1928
Nobelpristagare - Fred					
2158	30.09 1999	A Beernaert (Bel)	J R Dranger	Cz Slania	1909
2159	30.09 1999	H La Fontaine (Bel)	J R Dranger	Cz Slania	1913
Nobelpristagare – Litteratur					
2217	07.10 2000	W Szymborska (Pol)	L Sjööblom	Cz Slania	1996
2218	07.10 2000	N Sachs (Tys)	L Sjööblom	L Sjööblom	1966
Nobelpriset 100 år					
2249	22.03 2001	Åtsidan av medaljerna/A.Nobel	O Baldursdottir	Cz Slania	
2250	22.03 2001	Frånsidan av medicinmedaljen	O Baldursdottir	Cz Slania	
2251	22.03 2001	Frånsidan av fysik/kemimedaljen	O Baldursdottir	Cz Slania	
2252	22.03 2001	Frånsidan av litteraturmedaljen	O Baldursdottir	Cz Slania	
Nobelpristagare - Medicin					
2370	20.03 2003	S Ramón y Cajal (Spa)	H Järviö	Offset	1906
2371	20.03 2003	S Ochoa (USA)	H Järviö	Offset	1959
Nobelpristagare – Litteratur					
2439	01.10 2004	W B Yates (Irl)	G Malmfors	L Sjööblom	1923
2440	01.10 2004	G B Shaw (Stbr)	G Malmfors	L Sjööblom	1925
2441	01.10 2004	S Beckett (Irl)	G Malmfors	L Sjööblom	1969
2442	01.10 2004	S Heaney (Irl)	G Malmfors	L Sjööblom	1995
Dag Hammarskjöld					
2483	10.03 2005	Dag Hammarskjöld (Sve)	Y Karsh	P Naszarkowski	1961
2484	10.03 2005	FN-flaggan	A Holmquist F Martin	P Naszarkowski	
Nobeldiplom					
2683	13.11 2008	D Fo (Ita)	H Cogne	P Naszarkowski	1997
2684	13.11 2008	D Fo:s diplom, utformat av	B Larsson	P Naszarkowski	

